

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเทคโนโลยีการปรับปรุงพันธุ์และเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์กาแฟอาราบิกา โครงการหลวง โครงการย่อยที่ 1 การคัดเลือกสายพันธุ์กาแฟคุณภาพและการศึกษาระบบการปลูกกาแฟคุณภาพที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง ที่ดำเนินการวิจัยเอง โดยมีกิจกรรมย่อย ทั้งหมดจำนวน 3 กิจกรรม ดังนี้ กิจกรรมที่ 1 การคัดเลือกและพัฒนาสายพันธุ์กาแฟอาราบิกาคุณภาพของโครงการหลวง เป็นการคัดเลือกสายพันธุ์กาแฟที่ทนทานต่อโรคราสนิม มีการเจริญเติบโตดี ให้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพด้านการชิมที่ดีเยี่ยม ชุดที่ 1 (ปลูกปี 2557) จำนวน 4 สายพันธุ์ ได้แก่ พันธุ์อ่างช้าง (AK) เบอร์ A5/A7/A10 พันธุ์อินทนนท์ (IN) เบอร์ A42/A58 พันธุ์ตีนตอก (TT) เบอร์ B1/B4/B9/B19 และพันธุ์ป่าเมี่ยง (PM) เบอร์ B27/B29/B36/B40 และยื่นขอขึ้นทะเบียนพันธุ์ในปี 2564 จำนวน 2 สายพันธุ์ RPF-C3 (A5) และ RPF-C4 (A42) ส่วนการเจริญเติบโตต้นกาแฟ ในชุดที่ 2 จำนวน 4 แหล่งพันธุ์ ได้แก่ แม่ลำน้อย (MLN) ห้วยน้ำขุ่น (HNK) ห้วยส้มป่อย (HSP) และวาวี (WW) พบว่ากาแฟจากแหล่งพันธุ์แม่ลำน้อย (MLN) มีการเจริญเติบโตดีที่สุด มีค่าเส้นผ่าศูนย์กลางเฉลี่ยเท่ากับ 33.58 มิลลิเมตร ความสูงต้นเฉลี่ย 142.5 เซนติเมตร และความกว้างทรงพุ่มเฉลี่ย 155.7 เซนติเมตร และมีน้ำหนักผลสดเฉลี่ยต่อต้นสูงที่สุด 2,428 กรัม ผลการวิเคราะห์คุณภาพด้านรสชาติพบว่าอยู่ในเกณฑ์คะแนนคุณภาพดีเยี่ยม และกิจกรรมที่ 2 การทดสอบการเจริญเติบโตของสายพันธุ์กาแฟคุณภาพโครงการหลวง (ต้นแม่พันธุ์ จำนวน 5 สายพันธุ์) ที่ระดับความสูงต่างกัน ซึ่งเป็นกิจกรรมต่อเนื่องในกิจกรรมที่ 1 ในระดับความสูง 850 เมตร (ต่ำ) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ต้นกาแฟเบอร์ A5 มีการเจริญเติบโตดีที่สุด ต้นกาแฟแตกยอดยอดค่อนข้างดี วัดเส้นผ่าศูนย์กลางลำต้นเฉลี่ย 11.10 มิลลิเมตร ความสูงของต้นเฉลี่ย 52.45 เซนติเมตร และความกว้างทรงพุ่มเฉลี่ย 59.3 เซนติเมตร ในระดับความสูง 1,150 เมตร (กลาง) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ปุนหลวง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ต้นกล้ากาแฟเบอร์ A42 มีการเจริญเติบโตดีกว่าพันธุ์อื่นๆ วัดเส้นผ่าศูนย์กลางลำต้นเฉลี่ย 11.25 มิลลิเมตร ความสูงของต้นเฉลี่ย 55.50 เซนติเมตร และความกว้างทรงพุ่มเฉลี่ย 59.7 เซนติเมตร และในระดับความสูง 1,400 เมตร (สูง) สถานีเกษตรหลวงอ่างช้าง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าต้นกาแฟเบอร์ A42 ต้นกล้ามีการเจริญเติบโตดีที่สุด วัดเส้นผ่าศูนย์กลางลำต้นเฉลี่ย 9.8 มิลลิเมตร ความสูงของต้นเฉลี่ย 45.3 เซนติเมตร และความกว้างทรงพุ่มเฉลี่ย 59.1 เซนติเมตร

ในกิจกรรมที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลระบบการปลูกและการผลิตกาแฟพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง จำนวน 2 พื้นที่ โดยโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สลอง อำเภอมะป้าหลวง จังหวัดเชียงราย สามารถจำแนกระบบการปลูกกาแฟได้ 3 ระบบ ดังนี้ 1) ระบบการปลูกกาแฟร่วมกับไม้ผล เช่น เชอร์รี่ดอย บัวย พลับ คิดเป็น 58 เปอร์เซ็นต์ และมีผลตอบแทนการปลูกกาแฟต่อไร่เฉลี่ย 14,700 บาท 2) ระบบการปลูกกาแฟร่วมกับไม้ป่า เช่น ก่อดอย สนสามใบ คิดเป็น 25 เปอร์เซ็นต์ และมีผลตอบแทนการปลูกกาแฟต่อไร่เฉลี่ย 9,250 บาท 3) ระบบการปลูกกาแฟแบบกลางแจ้ง คิดเป็น 17 เปอร์เซ็นต์ และมีผลตอบแทนการปลูกกาแฟต่อไร่เฉลี่ย 9,150 บาท และในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงวาวี อำเภอมะสรวย จังหวัดเชียงราย มี 3 ระบบ ได้แก่ 1) ระบบการปลูกกาแฟร่วมกับไม้ผล เช่น พีช อะโวคาโด มะคคาเดเมีย คิดเป็น 50 เปอร์เซ็นต์

และมีผลตอบแทนการปลูกกาแฟต่อไร่เฉลี่ย 14,400 บาท 2) ระบบการปลูกกาแฟร่วมกับไม้ป่า
ทางขึ้นยอด คิดเป็น 25 เปอร์เซ็นต์ และมีผลตอบแทนการปลูกกาแฟต่อไร่เฉลี่ย 9,360 บาท 3) ระบบ
การปลูกกาแฟแบบกลางแจ้ง คิดเป็น 25 เปอร์เซ็นต์ มีผลตอบแทนการปลูกกาแฟต่อไร่เฉลี่ย 8,050
บาท

คำสำคัญ: สายพันธุ์ กาแฟอะราบิกา ระบบปลูกกาแฟ

